

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 51 (8583)

10 ДЕКАБРЬ

2015 йыл

КИШИ ЮМА

КАРАГЫС АЙЫ

Баасы 5 маьнет

1931-нши йылдан алып шыгады

РФ ПРЕЗИДЕНТИ ЯЗБАСЫ МАН ШЫГЫП СОЪЙЛЕВДЕ

Р.Абдулатипов Дагестан ваькили
эсабында катнасты

Дагестан Республикасынынъ Аькимбасы Рамазан Абдулатипов 3-нши декабрьде РФ Президенти Владимир Путининъ РФ Федераллык Йыйынына каратылган Язбасы ман шыгып соьйлев шарасында ортакшылык этти. Элимиздинъ Аькимбасы Москва Кремлининъ Георгиевский залында шыгып соьйледи. Онда РФ Федерация Советининъ эм Госдумасынынъ агзалары, регионлар аькимбаслары, ямагат аьрекетшилери, дин конфессиялар ваькиллери катнастылар. Дагестан ваькили эсабында солай ок ДР Халк Йыйынынынъ председатели Хизри Шихсаидов ортакшылады.

Россия Президентининъ соьзининъ басында террор курманлыклары эм Сирияда ян берген россия аьскершилеринынъ эстелигине бир минута уьндемей турув билдирилди. Путин террор ман куьрес юритуьвде Россия алды сырада туратаганын белгиледи, халклар ара ыхтыяр негизинде эм ООН эгидасы астында бирлик анти-террористлик фронт туьзуьвдинъ маьнелиги акында айтты.

Экономика тармагында аьл енйиллерден тувыл болса да, айлак та авыр тувыл экени белгиленди. Владимир Путининъ соьзлерине коь-

ре, баьри тармакларда уьстинлики компаниялар саны оьспеге керек. Экиншилей, айлак авыр аьлдеги курылыс индустрияды, машиностроениеди, енйил промышленностти яклайтаган специальли программалар туьзбеге керек. Уьшиншилей, энъ коршаланмаган гражданларга ярдам этпеге керек.

Айырым эс каратылды патшалык амаллардынъ шыктажлавына тергев салувды куьшлендируьв соравалярына эм таможня йювларга эм налогларга тергев салувдынъ бирдей механизмин туьзуьвге. РФ Президенти власть эм бизнес ара сеним-

ликти беркитпеге кереклигин белгиледи.

Маьнели темалардынъ бириси авыл хозяйствосынынъ оьрленуьви эди. Президент 2020-ншы йылга дейим озьмизди аталык азык-туьлик пен канагатлав борышын салды. Ерге намысы ман карамай, авыл хозяйстволык маьнели ерлерин тийислисинше кулланмайтанлардан ерди кайтарып алып, оны асыллап болаяларга бермеге кереклигин белгиледи. Законодательствога туьзетуьвлер, эс каратты Президент, эндиги йылда киритилип, кабыл этилинмеге керек.

Кутлав

ОЪРМЕТЛИ ЕРДЕСЛЕР!

"Ногайский район" МО Депутатлар йыйыны эм район администрациясы сизди патшалык байрамы – Россия Федерациясынынъ Конституция куьни мен кутлайды!

Муннан 22 йыл артта кабыл этилинген элимиздинъ Асыл законы правовой патшалыкты туьзуьвдинъ негизлерин беркитти, Россияда демократияды оьрлентуьвге уьлисин косты. Россия Федерациясынынъ Конституциясы куватлы социальный патшалыкты куруьвга каратылган.

Оьз элининъ Асыл законына, солай ок патшалык белгилерине сый этуьв – ол патриот болув. Патриотизм, граждaнлар яваплылыгы кишкей заттан – кар-

даш-туьганлар эм ювыклар акында, авылдаслар, оьз авылы акында каьр шегуьвден басланады. Сондай керекли анъламды оьсип келеткан яс несиллерде тербиялав айлак та маьнели. Ол заманда биз танълагысы куьнге сенмеге, янъы йигерли проектлерди яшавга шыгармага, хозяйстводынъ баьри тармакларын да оьрлендирмеге эм ийгилендирмеге, оьрленген граждaнлар ямагаты болган куватлы правовой патшалыкта яшамага болармыз.

Баьринъизге де эртенъгиси куьнге сенимликти, бир-биринъизге танъ кепте катнаьвды, ден савлыкты, наьсипти, туьган районьмыз, республикамыз эм Россиядынъ онълануьвы уьшин уьстинликлерди йораймыз.

"Ногайский район" МО аькимбасы

К.ЯНБУЛАТОВ.

ФОРУМ

Дагестан Аькимбасынынъ
тапшырмасы бойынша

Махачкалада "Дослык уьйинде" "Терроризм мен куьресуьвде динлер ара аьрекет этуьв" деген Савлайроссиялык форум озгарылды.

Форум ДР Аькимбасы Р.Абдулатиповтынъ тапшырмасы бойынша ДРнынъ Намыс эркинлиги, дин организациялар ман биргелес аьрекет этуьв бойынша комитети, ДР Муфтияты эм РПЦ Махачкала епархиясы ман биргелесте озгарылды.

Форум исинде ДР Аькимбасы Р.Абдулатипов, патшалык властининъ федераллык органлар ваь-

киллери, туьрли дережели законодательлик органлар депутатлары, РФ дин конфессиялар етекшилери, РФ регионларынынъ мусылман, православие, ювыт общиналарынынъ сыйлы ваькиллери, религиоведлер, журналистлер эм ямагат аьрекетшилер ортакшылык эттилер.

Форум озгарувдынъ бас мырадлары: экстремизм эм терроризм идео-

логиясына карсы аьрекет этуьв, ямагатта тынышлыкты эм онъайлыкты саклав, яшавшыларды анъакыл-эдап эм патриотлык тербиялав, конфессиялар ара катнасларды беркитуьв соравалярын ортага салып ойласув.

Форумнынъ бас борышы – ямагатта тынышлыкты эм онъайлыкты саклав сораваляры бойынша РФнынъ аьдеттеги конфессиялар ваькиллери, патшалык власть органлары эм граждaнлык ямагат институтлары ара биргелес аьрекетлевди куьшлендируьв.

Дагестан Республикасынынъ Халк Йыйынынынъ Аграрлык политика
бойынша комитетининъ председатели Джапарбег Шамхаловка
ШАКЫРУВ

Оьрметли Джапарбег Чупалаевич! Дагестан Республикасынынъ "Ногайский район" МО Депутатлар йыйыны "Дагестан Республикасында ер катнасуьвларын йорыкластырув акында", "Дагестан Республикасында авыл хозяйстволык ерлерининъ айланысы акында" деген ДР Законына туьрленислер киргистуьв акында", "Дагестан Республикасында коьшимли малшылык ерлерининъ статусы акында" деген ДР Законына туьрленислер киргистуьв акында" деп аталган Дагестан Республикасынынъ Оькимети мен киргистилген закон проектлерин ойла-сып болган сонъ булай деп билдиреди. "Дагестан Республикасында ер катна-

суьвларды йорыкластырув акында" деген Дагестан Республикасынынъ Закон проекти ер яктан ыхтыяр катнасуьвларды йорыкластырув тармагындагы федераллык эм регионаллык законларына келиспейди.

Айтпага, белгиленген закон проектининъ 6-ншы статьясынынъ 3-нши кесегинде Дагестан Республикасынынъ байырылыгында болган, сонынъ эсабында муниципаллык образованиелерининъ япсарларынынъ кырындагы ерлерди муниципаллык образованиелердинъ байырылыгына теп-тегин бермеге болатан амал нормасы бар.

Белгили болганлай, Ногай районнынъ еринде коьшимли малшылык ерлери орынласканлар, олар баска муниципаллык образованиелерининъ хозяйстволары ман коьшимли малшылык йорыгын юритуьв уьшин кулланылады.

Коьшимли малшылык ерлери Ногай районнынъ административлик япсарлары ишинде орынласканлар эм бу ерлерди кулланганы уьшин ер налоги "Ногайский район" МО бюджетине туьспеге тийисли. Ерли бюджетлерининъ келим кесеги коьп ягыннан ерли налоглардан туьзиледи эм коьшимли малшылык ерлери кайсы авыл поселение еринде орынлас-

кан болса, сол авыл поселение япсарлары ишине киргистилмеге керек болады.

Йогарыда белгиленген "Дагестан Республикасында ер катнасуьвларды йорыкластырув акында" деген закон проектининъ 6-ншы статьясыннан 3-нши кесеги тайдырылмага тийисли.

Шакырув "Ногайский район" МО Депутатлар йыйынынынъ сессиясында 2015-нши йыл 30-ншы ноябрьде кабыл этилинген.

К.ЯНБУЛАТОВ,

"Ногайский район" МО Депутатлар йыйынынынъ председатели.

Дагестаннынъ келеектегиси сизинъ колынъызда

Кайсы тармак болса да, ис орын болса да, янъы аьдем етекшилик этип басласа, элбетте, туърленислерсиз болмайды. Солар пайдасын аькелуьвин заман коьрсетеди. Сойтип, Дагестан Республикасына Рамазан Абдулатипов эки йыл артта етекшилик этип баслаган. Онынъ келуьви мен республикада аз илгериликлер болмады. 50-ге ювык школалар, эмленуьв учреждениелер курылып, кулланувга берилдилер, бир неше балалар бавлары ашылдылар.

Рамазан Абдулатиповтынъ властью келуьви мен ийги аьдетлердинъ бириси – Аналар форумын озгарув да келди. Биринши Аналар форуму 2013-нши йылдын апрель айында "Дагестаннынъ келеектегиси – аналар колында" деп озгарылган эди. Бу форумнынъ болып озувы республикамызга бек пайдалы болды. Соннан бери республикамызда ямагат-политикалык аьл де туърленген. Буьгуьн болган экинши республикалык Аналар форуму экономикада болган туърленислерди, яшавшылардынъ ямагат белсенлигин, терроризм эм экстремизм белгилерининъ дережесининъ сезимли кемуьвин, коррупция ман куьресуьв куьшейгенин белгиледи. Ол, элбетте, республика етекшиси Р.Абдулатиповтынъ кыйын салувы ман болган.

Дагестан куьннен-куьнге оьрленеди. Ямагат эм власть ийги бет алады, республикамызда аьдетлер бас орында боладылар. Ийги яшав – кайсымыз карсы. Бир ана да баласына яманлык йорамас. Кайсысы да ога ярык келеектегиди сагынады, баьри онъайлыкларды да балаларына туьзбеге шалысады.

Аьр бир ана обзининъ баласын билим-

ли, тербиялы, ызамлы, эдаплы болганын сьведи эм сонынъ уьшин куьшин де салмай болмайды.

Дагестан Республикасында анъ-акыл-эдап принциплерининъ оьрленуьвинде эм аьдетлерди саклавда хатыннынъ орыны бек уьйкен. Экинши республикалык Аналар форумунда патшалык власть органларын да ис орынларда хатынлардынъ азлыгы акында сорав коьтерилди.

Экинши республикалык Аналар форумунда бизим Ногай районымыздан да сыйлы хатынлар эм коьп балалы аналар, ортакшылык эттилер. Олар баслап, ДР етекшиси Рамазан Гаджимурадович Абдулатиповтынъ кутлав соьзин, сонь эки йыл ишинде эткен куллыклары акында эсап беруьвин тынъладылар. Сонь бизден барган хатынлар туьрли секциялар исинде ор-

такшылык эттилер. Мен ДР миллет политикасы бойынша министри Татьяна Гамалей юриткен "Дагестан ямагатында хатыннынъ орыны" деген секцияда катнастым. Мунда келген аьр бир хатыннынъ яны бизим келеектегимиз уьшин авыруйтаганы сезилди. Олар аьлиги заманда энъ маьнели эм баьлели сорав – терроризм эм экстремизм акында, ясларымызга онъайлы яшавды туьзуьв акында соьйледилер.

II республикалык Аналар форумунда коьп маьселелерди карадылар эм солардынъ шешилувь йолларын да излестирдилер. Хатынлардынъ орыны, онынъ коьп ерлерде кереги, ол – яшавдынъ энъ басы экени белгиленди.

Г.САГИНДИКОВА.

Суьвретте: форумнынъ катнасуьви-лары.

БАНК КУЛЛЫКШЫСЫ КУЬНИ БЕЛГИЛЕНДИ

Республикада алды орында

Аьлиги заманда банк аьрекети мен пайдаланмаган аьдем аз болар. Сойтип Ногай район орталыгы Терекли-Мектебтеги "Россельхозбанк" АО Дагестан регионалык филиалыннынъ косымша офисине куьн сайын хыйлы авылдаслар келдилер.

Келеяткан 2016-ншы йылдын басында офис куллык этип баслаганлы 9 йыл толаяк. Буьгуьнлерде офисти баьриси де таныйдылар эм ол район яшавшыларынынъ хыйлысын аьжетсизлейди. "Россельхозбанк" АО – обкимет банкы. Онынъ Терекли-Мектебтеги офиси аьлиги заманда халкка кредит алуьвга аьризелерди аьзирлев эм кредит беруьв, халктан туьсетаган туьрли налоглар эм штрафлар акшаларын йьнов куллыгын бардырады. Офис яшавшыларга кредит аьризелерин аьзир этуьв эм кредит беруьв яктан Дагестанда I-нши орынды алады.

Кредит боьлигинде бас экономист Рустам Карагулов офис ашылганнан бери ислейди. Офистинъ бас бухгалтери Халипат Саитова да ол ашылган куьннен алып оьз куллыгын бажарымлы бардырады. Мундагы аьр бир куллыкшы акында ийги соьз айтпага болады.

– Буьгуьнлерде бизде авылдаслар коьбисинше пенсия кредитин аладылар. Бу кредиттинъ процент оьлшеми алатоган кредиттинъ заманы эм оьлшеми мен байланыслы, олай дегени йылга 16 проценттен алып. Мундай кредитти алуьв уьшин коьп докумен-тлер керекпейди. Алдын 2-3 поручительлер

керегетаган болса, аьли кредит оларсыз бериледи, – дейди Р.Карагулов.

Кыйын акларын "Россельхозбанкунда" алатоган клиентлер уьшин кредит мунда поручительлерсиз тек бир паспорты ман йылга 14 процент оьлшеминнен алып бериледи. Аьлиги заманда Ногай районунда мынънан артык аьдем туьрли кредитлерди "Россельхозбанктынъ" Терекли-Мектебтеги офисиннен алганлар. Мунда солай ок автомобиль алуьв уьшин 11 процент оьлшеминнен алып обкимет коьмеги мен автокредит, турак уьй алуьвга 10,9 процент оьлшеминнен алып обкимет ярдамы ман ипотека кредити, ба-йыр ярдамшы хожайствосын юритуьв уьшин керекли кредит де бериледи.

– Ис байрамымыз – Банк куллыкшысынынъ куьнине "село Терекли-Мектеб" МО авыл поселение акжимбасы Зейдулла Аджибайрамовтан Разылык хатын алдык. Алдынгы йылларда бизим офисимиз атына "Рос-

сельхозбанк" АО правление председатели Д.Н.Патрушевтынъ атынан да Разылык хаты келген, – дейди офис управлюющий Мадина Мусаевна Абдулалимова. – Солай ок бизди "Россельхозбанк" АО Дагестан регионалык филиалыннынъ директоры Г.А.Гаджимагомедов Сый грамотасы ман савгалаган.

Мадина Мусаевна етимисли куллыгы уьшин алдынгы йылларда ДР Президентиннен де эстеликли сабат тапшырылган. Терекли-Мектебтеги офис буьгуьнлерде Ногай районнынъ бюджетин канагатлайды. Республикада сондай куллыкты тагы да тек Шамиль эм Хунзах районларынынъ косымша офислери юритеди. "Россельхозбанк" АО Дагестан регионалык филиалыннынъ Терекли-Мектебтеги косымша офиси баьри ис коьрсетимлери ягыннан да Дагестанда биринши йогары орынды алады.

Банк куллыкшылары танълагы куьнге сенимлик пен карайдылар. Олар Терекли-Мектеб авыл администрациясын коьп ислеринде коьтергишлеп келгенлер эм энди-ги де тирев боладылар. Офиске коьмек тилеп келгенлерге колыннан келген ярдамын бермеге шалысадылар, неге десе офистинъ ис аьрекети де аьдемлер мен байланыслы.

М.ЮНУСОВ.

Суьвретте: кредит боьлигининъ бас экономисти Р.Карагулов пан тамада экономисти Ф.Менлиажиева ис аьсеринде.

Илгери проектлерди излестирип

Дагестан Республикасынынъ Обкиметининъ 2015-нши йылдынъ 11-нши ноябринде шыккан 312-нши номерли токтасы ман келесте ДР Экономика эм территориаллык оьрленуьв "Кайтип Дагестанды ийги этип курайык" деген конкурс озгарылатоганы акында билдиреди.

Онынъ мырады республика, муниципаллык районлар, кала округлар эм авыл поселениелер дережесинде туьзилип, яшавга шыгарылуьвы экономикадынъ туьрли тармакларында, социаллык яшавда йогары экономикалык пайдалыгына етисуьвге эп беретоган энъ илгерили проектлерди аянлав эм айырып алуьв.

Конкурста катнаспага физический эм юридический лицолар, Дагестан Республика еринде регистрацияланган предпринимательлер шакрыладылар.

Конкурс бир кезекте озгарылады. Заявклар ДР Экономика эм территориаллык оьрленуьв министерствосында 2015-нши йылдынъ 23-нши декабрине дейим алынады эм регистрацияланады.

Конкурста катнасуьв уьшин тоьмендеги документлер берилмеге керек: аьризе, аьдем менлигин шайытлайтаган документ (физический лицолар уьшин), токтастыруьвы документлер (юридический лицолар уьшин), кыскаша иштелиги язылган инвестиционлык яде баска проект (А-4 кепли 5 кагыт бетин бийлеген) эм проекти мырады болаяк сырагылары, тийисли ердинъ социал-экономикалык аьлине себеплик этуьв акында, проекти яшавга шыгарувдан бюджетлик, экономикалык эм социаллык пайдалыгы акында билдируьвлер.

Заявклар туьзилген кепке коьре берилмеге керек. Олар кагытка язылып та, электрон почтасы ман да ДР Экономика эм территориаллык оьрленуьв министерствосына йибериледи, ортага салынып ойласылган сонь конкурс озгарув бойынша уйгынлав комиссиясына туьседи.

Конкурс ДР Обкиметининъ токтасы ман токтастырылган конкурс положениеси мен ДР Экономика эм территориаллык оьрленуьв министерствосынынъ сайтында таныспага боласыз: www.minec-rd.ru.

Конкурста катнасуьв соравлары бойынша явапты тоьмендеги телефонга (8722)67-20-10) занъ согуьв ман яде электрон почтадан (svodminec@mail.ru) алмага боласыз.

Халклар ара шара

2015-нши йылдынъ 9-14-нши куьнлеринде Дагестан Республикасында "Россия Кавказы" деп III Халклар ара политологиялык форум озгарылады. Ол РФ Миллетлер ислери бойынша федераллык агентствосынынъ, РФ Госдумасынынъ, Федераллык Йыйынынъ, Госдумадынъ миллетлер ислери боьйынша комитетининъ, ДР Обкиметининъ, ДР Миллет политика боьйынша министерствосынынъ, РАН Социология институтыннынъ, Дагестан Экономика эм политика институтыннынъ яклавы ман оьтеди. Онынъ барысында тоьгерек столлар, пленарлык кеньеслер, дискуссиялар озгарылаяк. Айтпага, форумнынъ биринши куьнинде "Терроризм идеологиясына карсы туруьвда динлер ара биргелес аьрекет" деген темага тоьгерек стол эм эки пленарлык кеньеслер озгарылды.

Форум катнасуьвшылары эм конаклар уьшин культура-экскурсиялык программа да туьзилген. Сонынъ ишинде – Дербент каласынынъ "Нарын-кала" беркитпесинде, "Биринши Петр уьйи" музей комплексинде, "Дербентский завод игристых вин" ОАО-да болуьв.

СЕССИЯ

Депутатлар кенъестилер

Оьткен киши юма, 4-нши декабрьде, "село Терекли-Мектеб" СП МО Депутатлар йййынынынъ сессиясы озгарылды. Онынъ куллыгында депутатлар, Авыл аксакаллар советининъ председатели Ш.Мунгишиев, район йййынынъ депутаты А-З.Лукманов ортакшылык эттилер.

Сессияды "село Терекли-Мектеб" СП МО аккимбасы, авыл поселение Депутатлар йййынынынъ председатели Зейдулла Курманович Аджибайрамов юритти.

Йййылганлар 3-нши сессиядынъ регламентин эм ис куьндегин беркиттилер. Депутатларга ойласувга 6 сорав шыгарылды, олардынъ бас орында турганлары – "село Терекли-Мектеб" СП МО Регламентин, дайымлык комиссияларынынъ сырасын беркитуьв, солай ок Ногай районы бойынша Россия ОМВД кадрлар политикасы акында сорав.

Депутатлар Депутатлар йййы-

ДР МВД министри Абдурашид Магомедович Магомедовка Шакырув

Сыйлы Абдурашид Магомедович!

Биз, Дагестан Республикасынынъ Ногай районнынъ "село Терекли-Мектеб" СП МО депутатлары, ямагат организациялар ваькилери, Ногай район яшавшылары, Дагестан Республикасынынъ Ногай районы бойынша Россия ОМВД кадрлар политикасы ман байланыслы бизим коллективлик шакырувымызды ортага салып ойласпага тилек саламыз.

Ногай районы бойынша МВД боьлиги – республикакада энъ уьйкен дегенлердинъ бириси. Ер, географиялык орынласув, яшавшылар сырасы, япсардагы ерлер эсапланып, район бойынша ОМВД алдында енъил тувыл борышлар турады. В.Путиннинъ соьзлерине коьре, патшалыгымыз алдында иш ислер органларынынъ аьлиги эм пайдалы тармагын туьзуьв борышы турады. Полицияда реформалар озгарув болжалда МВД-дынъ бас борышы – кадрлар соравын шешуьв. "Ведомствога аьлиги баьри талаплавларга яваплайтаган, аьр аьдемге сый эм маьне беруьв мен карап, россияншылар кавыфсызлыгын канагатлавга керекли кеспилиги бар куллыкшылар керек".

Бу боьтен де маьнели аьлиги
"Село Терекли-Мектеб" СП МО
Депутатлар йййынынынъ депутатлары.

ЯШАВШЫЛАР ЭСИНЕ

Кокысты аькетуьв баалары акында

"Село Терекли-Мектеб" СП МО Депутатлар йййынынынъ 3-нши сессиясында авыл яшавшылардан уьйшиликте шыгатаган кокысларды аькетуьв уьшин бааларын токтастырув акында тийисли карар кабыл этилинген.

Сол карарга коьре 2016-ншы йылдынъ 1-нши январиннен алып уьйшиликтеги кокысларды аькетуьв уьшин аьелдеги аьр бир аьдем айга 30 маьнет тоьлемеге керек. Ярлы яшайтаган эм коьп балалы аьеллердеги аьр аьдемнен кокыс уьшин айга 15 маьнеттен алынаык.

нынъ Регламентин ойласып карадылар эм оны туьрлендирмей кабыл этип алмага токтастылар.

2016-ншы йылга "село Терекли-Мектеб" СП МО бюджетининъ проекти бойынша авыл администрациясынынъ бас бухгалтери М.Озганбаева шыгып соьйледи. Депутатлар бюджет проектин экинши окувында ойласпага макул болдылар.

Сессия солай ок Ногай районы бойынша Россия ОМВД кадрлар политикасы акында Дагестан Республикасынынъ МВД етекшилигине, ДР Халк Йййынынынъ депутаты М.Авезовка, "Ногайский район" МО Депутатлар йййынына каратылган шакырувды кабыл этип алды.

Депутатлар солай ок гражданлардан туьзген байыр аьризелерди ойласып карадылар эм кабыл эттилер.

Эльмира КОЖАЕВА.

заманда, элимизде эм дуныяда орын тапкан затлар эсапка алына (терроризм, экстремизм, дин фанатизми эм с.б.)

Соны ман Ногай районы бойынша Россия МВД боьлигинде узак заман бойы тоьмендеги ис орынлар вакантлы болап кала бередилер: ОВД етекшиси, ООП полиция етекшисининъ орынбасары, ОГИБДД етекшиси.

Ногай район – ол ялгыз бир миллетли район, Россиядынъ баьри ногайлардынъ орталыгы. Тарих баскалыкларды, менталитетти, дуныяга карасты, яшавшылардынъ яшав-турмыс туьзилисин эсапка алып, Сизге етекши ис орынларга Ногай районы бойынша Россия ОМВД куллыкшылар сырасыннан сога тийислилерди беркитип саламага тилек саламыз.

Сыйлы
Абдурашид Магомедович!
Йогарыда айтылганга эс берип, коьтерилген соравдынъ куьндегилек маьнелигин эсапка алып, Сизге Ногай районы бойынша Россия МВД боьлигининъ кадрлар политикасы ман байланыслы соравларга уьйкен маьне берип карамага тилек саламыз.

"Село Терекли-Мектеб" СП МО
Депутатлар йййынынынъ депутатлары.

ЯСУЬЙКЕНЛЕР СОВЕТИНИНЪ ЙЙЙЫНЫ

Эстелик тоьгереги ярастырылды

Янъыларда Терекли-Мектебинъ Ясуьйкенлер советининъ йййынында афган согысынынъ оьзгерислеринде катнаскан ветеранларына салынган эстелигининъ тоьгерегин ярастырув деген ой каралган эди. "Село Терекли-Мектеб" СП МО аккимбасы З.Ад-
ЙОЛЫГЫС

Халк пан бирге болганын йорадылар

"Село Терекли-Мектеб" СП МО янъы сайланган аккимбасы З.Аджибайрамов тек 9-ншы октябрьде оьз аьрекетин басласа да, кишкей болжал ишинде авыл тоьгерегиндеги кокысларды тазалавга урынды. Автостанция касында кокыс таслав урналарын салдырды, рынок еринде тас тоьктирди, орамларды ярыкландырувга эс каратып баслады.

Уьйкен авылды коьрклендируьвге тек карыждынъ бары эм бир авыл аккимбасынынъ талап эткени аз. Эгер авыл яшавшылары авыл аккимбасы ман биргелесип демевлик этселер, яшав еримиз коьркленип, ясылланып, бавга айланаягына соьз йок. Сол саялы авыл аккимбасы ис аьрекетининъ басыннан алып туьрли организа-

жибайрамовтынъ етекшилиги мен парк ишинде сол эстеликтинъ тоьгереги ярастырылып, плитка тоьселди.

Эстеликтинъ касында Терекли-Мектеб авыл Ясуьйкенлер советининъ председатели Ш.Мунгишиев, "село Терекли Мектеб"

циялардынъ куллыкшылары ман йолыгыслар озгарып келеди.

Янъыларда "село Терекли-Мектеб" СП МО аккимбасы Кадрия атындагы школадынъ окытувшылары ман йолыгысты. Йолыгыста "Ногайский район" МО Депутатлар йййынынынъ депутаты, Ш.Мунгишиев, правосаклав органларынынъ ис ветераны Т.Абдуразаков, Кадрия атындагы мектебининъ етекшиси Б.Бекмурзаев ортакшылык эттилер.

Бас деп авыл аккимбасы мектеб окытувшыларын оьз программасында белгиленип озгарылаяк ислери мен таныстырды. Айтпага, ол А.Асанов атындагы орамында йол бир яклы болаягы, тротуар салынаягы, авыл орамларында йоллар каралаыгы, сувсыз орамларга

СП МО аккимбасы З.Аджибайрамов, Афганистан согыс ветеранларынынъ Ногай район советининъ председатели А.Култаев, сол согыс катнасувшысы Р.Камалов сол каты согыс йыллары, ят элинде согыс майданда яс янларын курман эткен аьскершилери акында эскердилер, сол согыс юрген Афганистан элиннен совет аьскери шыгарылганына 15-нши февральде 26 йыл болааганын белгиледилер. Эм авыл аккимбасы Афганистан согысынынъ катнасувшыларына кайсы яктан да демевлик этпеге аьзир экенин белгилеп кетти.

Йолыгыстан сонъ йййылганлар тоьгереги коьркленген эстеликке шешекей салдылар.

Г.РАМАЗАНОВА.

Сувьретте: *ярастырылган эстеликке шешекей салув мезгили.*

Эс этинъиз: конкурс!

курс озгарады.

Конкурста графика, макет кбинде, компьютер ярдамы ман авыл белгисин туьзип болааган баьри де (неше ясында экенлигине эм кесписине карамастан) катнаспага боладылар.

Оьз куллыкларынынъызды 2016-ншы йылдынъ 12-нши январине дейим (16 сабатке дейим) тоьмен-

деги адрес бойынша йибермеге боласыз: Терекли-Мектеб авылы, Карл Маркс орамы, 38, авыл архитекторынынъ приемныйы. Энъ ийгилери коьлем информация амаларында баспаланаяк. Конкурс аьлери мен "село Терекли-Мектеб" СП МО сайтында таныспага бола-сыз: spterekli-mekteb.ru.

Демби эсабында – штраф

Терекли-Мектеб авылынынъ ярасыклы муьйиси эм белгиси – 20-ншы оьмирдинъ басында Кизляр уездининъ Караногай участогынынъ приставы Ф.Капельгородский мен негизи салынган парк. Соны ман байланыслы авылдынъ аты да. Яшавшылар эм район конаклары тез-тез мунда келедилер куьндегилек каьрлерден тыншаймага, ийги ярастырылган парк бойынша кыдырмага.

Парк табияты да ярасык эм туьрли. Мундагы оьмирли актерек калынлыгы – доьрт метрге ювык.

Парк шав-шувлы автомобиль ерлерден узак. Мунда 1912-нши йылда кызылган артскважина бар,

яз мезгилинде бассейнлер аьрекет этеди. Парктынъ эркин планировкасы, оьрленген йоллар эм сокпаклар тармагы бар. 2008-нши йылда парк еринде эмен аллеясынынъ негизи салынган.

Парк ери физкультура-савландырув эм маданият-юбанув мырадарда да кулланылады. Ф.Капельгородский атындагы парк Дагестан Республика еринде уьйкен парклардынъ бириси болып саналады. Ол уьш гектарга ювык ерди бийлейди. Парк бек ийги каралган эм таза. Оны ярастырув бойынша куллык дайым да юритиледи. Язлыкта янъы кишкей тереклер олгыртылады. Ама бизим парк иши мен эр-

тенъликте кыдырып шыксанъ, савлай еринде тувар мал отлап кеткеннинъ ызларын коьресинъ. Баьри ерде де тувар коклыгы: тереклер арасында да, аьдемлер юретаган сокпакларда да, уьйкен тувар гуьртин баккандай аьл. Юрек авырыйды сындырылган тереклер уьшин, тапталган кувакыклар уьшин.

Быйылдынъ 4-нши декабринде "село Терекли-Мектеб" СП МО Депутатлар йййыны каравсыз юретаган сыйырлар ислерин дембиге йолыктырув акында карар кабыл этип алды. Эндиги ондай мал ислерине, закон талаплавларын тутпасалар, демби эсабында штраф тоьлемеге туьсеек.

Аьдем деген атын аклаган

Окытувшыдың сыйы кайзаманда да болган эм бо-
лаяк. Сол кеспиди сайлаган
инсанлар яшав бойынша
юреклерининь йылувлыгын
балаларга савкатлап яшай-
дылар. Ханбий Бегали улы
Коккозов – шынты окытув-
шы, онынъ яшавы – озь хал-
кына, Аталыгына алаллык
пан куллык этуьвдинъ коь-
рими.

1935-нши йылдың де-
кабрь айында тувган Хан-
бий Бегали улы, ол 1944-
нши йыл школага барады эм
1952-нши йыл Карагас
авылдың етийыллык шко-
ласын битирген. Сол йыл-
лар Муса Курманалиевтинъ
баславы ман авыллар ясла-
ры Кизляр педучилищесине
оқымага кетедилер. Солар-
дың ишинде Ханбий Кок-
козов та бар эди. Сол йыл
школады 18 бала кутарган
эди, олардың ишиннен 12
аьдем педучилищеге туьсти.
Аьлиги заманда ясуьйкени-
миз разылык пан эсине ала-
ды ногай яркыландырушы
Муса Курманалиевти.

– Педучилищеге туьс-
кенде Муса Курманалиевич
бизди орыс кызларга тап-
шырды, олар бизди бийип,
йырлап эм баска оьнерлер-
ге уьйрететеган эдилер. Бас
орында ана тилимиз турата-
ган эди. Окытувшымыз туь-
рли шараларда катнасканы-
мызды суьетаган эди, Янъы
йыл алдында туьрли конкур-
слар болатеган эди. Мен де,
ятлав яттан окув конкурста
катнасып, биринши орынды
алдым. Сол зат меним эсим-
де калыпты, – деп эскереди
сол йылларды Ханбий Бега-
ли улы. Училищеде оқыган
йылларда ол коьплеген ша-
раларда катнаскан. Бирге
оқыган ис йолдасы Сабира
Менласанова ман пьесада
ойнаганын эскереди ясуьй-
кенимиз, сол пьесады олар
авыллар ман юрип коьрсет-
кен эдилер.

Окувды битирип, Хан-
бий Бегали улы озь авылы-
на окытувшы болып исле-
меге келеди. Эки айдан сонъ
специалистти Батыр-Мурза

авылына ислемеге йибере-
дилер. 1957-нши йыл яс эр
борышын толтырмага кете-
ди, уьш йыл узагында кул-
лык этеди аьскер боьликте.
Оьз исине яваплылык пан
караган аьскерши коьплеген
Сый грамоталарга тийисли
болган сол йылларда. Эр бо-
рышын Ханбий Коккозов
Санкт-Петербургта ясыр-
тын боьликте оьткерген, 76-
ншы согыс-ава аьскерлерде
куллык эткен. Сол ок аьскер-
лердинъ академиясынынъ
политбоьлигинде 1958-нши
йыл Ханбий Бегали улы
Коккозов КПСС сырасына
алганлар, эм 1959-ншы йыл
яс сол Академияда бирйыл-
лык партшколады оқып би-
тирген.

Аьскерлер сырасыннан
кайтып келип, окытувшы
Кумлы авыл школасын етек-
шилейди. Онынъ оқыткан
окувшылары, буьгуьнлерде
суьйикли кеспилерин бай-
ырлап, туьрли ерлерде ис-
лейдилер.

1968-нши йыл Ханбий
Бегали улы Кумлы авыл со-
ветининъ председатели бо-
лып салынады. Ол бир бол-
жал ислейди председатель
болып, сонъ школага кайтып
келип, ана тили эм адабия-
ты бойынша балаларды
оқытады. Аьлиги заманда да
саклайдылар окытувшысын
Кумлы авыл школасынынъ
выпускниклери юреклерин-
де. Окувшыларды бизим бу-
рынъгы ногай классиклери
мен таныстырган, ол заман-
ларда китаплерде йок эди
классиклердинъ шыгарма-
лары, болса да окытувшы
Карашай-Шеркеш педин-
ститутында оқыган йыллар-
да йыйган материалларын
колдан язып, окувшыларга
беретеган эди, аьли де олар-
дың янларына ана тилине
суьйим эндирген окытув-
шыга сый эм оьрмет этили-
нип турады.

Разылык пан буьгуьн-
лерде оьзине керекли заман-
да насихатшы, маслагатшы
болган Суюн Капаевти, Фа-
зиль Абдулжалиловты (ят-
кан ерлери ярык болсын)

эсине алады. Эм оьзининъ
окувшылары аьлиги заман-
да шоьлимиздинъ даньклы
увыллары эм кызлары бо-
лып турганына оьктемсий-
ди. 1974-нши йыл ол школа-
ды оқып битирген биринши
окувшыларын яшав йолына
салган.

Ханбий Бегали улы
тень-дослары ман да тар
катнасады. Педучилищеди
бирге биткен Узбек Равшан-
бек улы Мурзаев пан бирге
ислеген, ойлары, ниетлери
бир болган, аьли де олар кат-
насты буьбайдылар. Диль-
манбет Кокешов, Эсманбет
Абдулаев, Исмак Нукаев пен
дослыкты, авылдаслыкты
йоймайды.

– Мен буьгуьнлерде 80
ясыма толдым, Аллага шуь-
кир. Соьйтип сый ман яша-
ганыма янымда мага коь-
мекши болып коьплеген
йыллардан бери ян йолда-
сым Нафисат Эдилбай кы-
зына разылык айтаман. Мен
куьшли авырыган заманда
янымда туьрып, мен кайгыр-
ганда кайгырып, мен суьй-
ингенде куванышка толып,
54 йылдан бери мени мен
яшап келеятыр. Аллага шуь-
кир, бирге уьш бала оьстир-
дик, уьйкен кызымыз Мар-
хаба Махачкалада авыл хо-
зайстволык институтынынъ
экономика факультетин би-
тирди. Улымыз Эмирлан Са-
ратов каласында медакаде-
мияды биткен, кишкейимиз
Фаризат Карашай-Шеркеш
университетининъ геогра-
фия боьлигин кутарды.
Аьлиги заманда кызлары-
мыз кеспи бойынша Урен-
гой каласында ислейдилер,
– деп оьктемлик пен айтады
сыйлы ясуьйкенимиз.

"Сый иесин табар" де-
генлей, Ханбий Бегали улы-
нынъ яшав йолы, ис йолы
берекетли эди. КПСС Даге-
стан обкомынынъ Сый гра-
мотасы, "1975-нши йыл-
дың социалист базласы-
нынъ енъуьвшиси", Ленин
атындагы Сый грамотасы,
"Дагестан Республикасы-
нынъ ат казанган яслар на-
сихатшысы" – сондай савга-
ларга тийисли болган Хан-
бий Бегали улы Коккозов.

Яшайдылар уныклары-
на, йиенлерине, немереле-
рине куьезленип Ханбий эм
Нафисат Коккозовлар. Би-
ревдинъ де хатерин кайтар-
май, тек ийгилик нурларын
севип тоьгерекке бактысын
суьрип келеятырлар. Сол да
кайдай ийги зат.

Кумлы авылдың ясуьй-
кени Ханбий Бегали улы-
нынъ районымыздың оьр-
ленуьвине уьйкен уьлис кос-
кан. Оьз халкынынъ ала-
л уллы, ол Аьдем деген атын
алаллык пан аклаган. Ога
ден савлык, коьплеген уьс-
тинликлер, узак оьмир йо-
раймыз.

Г.БЕКМУРАТОВА.
Суьвретте: *Х.Коккозов*
(солда).

Он эки ясыннан алып курувшы

Аьдем яшавында ога буйырган ырызгы
оны кайда тек элтемейди. Намыслы, тувган
ата юртын суьйген эр баска якларды да сый-
лар эм оьзине сонда да шагаласкан бийик
тавдай оьрмет казанар.

Авылдасымыз Исламали Абдулкадыр
увылы Индирбаевтинъ бактысы ога коьп
йыллар бизге аданас-кардаш Казахстан элин-
де коьримли ис орынларында куллык этпеге
буйырды. Ама сондай ис орынлары аьдемге
карап туьрып берилмейди...

Исламали Ногай шоьблигининъ оьзеге –
Куьнбатар авылыннан. Уьйде уьйкен эр бала
болган сонъ ол 5-нши класстан яй окув тар-
кавларында агасы ман бирге авылдагы куры-
лыс ислеринде катнаскан. Аьел уьйкен эди:
оннан оьзге тагы да 9 бала бар. Соьйтип Ис-
ламалиге 12 ясыннан алып курувшы болма-
га туьсти. Сол себептен ол Совет Аьскер
сырасыннан кайткан сонъ, Харьковтеги ком-
муналлык курылыс инженерлер институты-
на оқымага барды.

Институттан сонъ яс специалистти Ка-
зах ССР-дың Шевченко каласындагы При-
каспий курылыс управлениесине участок
мастери этип йибередилер. Шевченко ол
йылларда нефтяниклердинъ яс каласы эди.
Уьйлер артыннан уьйлер курылады: сав мик-
рорайонлар, школылар, балалар бавлары,
эмлев меканлары... Яс инженердинъ тыныш-
лы куллыгы соьйтип басланады.

Ама анъсыздан 1986-ншы йылдың яз-
лыгында Чернобыль атом электростанция-
сында атылган реактордың казалы сеси паг-
шалыгымызды кара буьлттай каплады. При-
каспий курылыс управлениеси СССР Орта
машинокурылыс министерствосына бойсы-
натаган эди эм Чернобыль баьле-казасыннан
сонъ оны сонынъ ызларын тайдырувшы ку-
рылыс управлениесине айландырдылар. Ол
куьнлерде Чернобыльге энъ ийги специали-
стлерди олардан сорамай-нетпей буйрык
бойынша йиберип турдылар. Сондай усталар
санында 1987-нши йылдың ноябриннен
1988-нши йылдың апрелине дейим Ислама-
ли Абдулкадыр увылына И.Курчагов атын-
дагы Атомлы энергия институтынынъ (ИАЭ)
комплексли экспедиция сырасында Припять
каласында болмага туьсти.

Исламали эм онынъ йолдаслары онда
атылган 4-нши блоктынъ уьстине терме ке-
бинде бетоннан ясалган саркофагты кийдир-
генлер. Бу бек кавыфлы авыр куллык эди. Бир
кишкей янъылыстынъ оьзи баьри исти пуш
этип тасламага болаяк. Ама куьшли специа-
листлер оьзлерининъ баьри билимин эм
оьнерин салып, атом казасынынъ алдын яп-
тылар.

1990-ншы йылларда Казахстан Прези-
денти Нурсултан Назарбаев бас калады Це-
линоградка коьширди эм оны Астана деп ата-

Кутлав

Терекли-Мектеб авыл яшав-
шысы **Исламали Абдулкадыр**
увылы Индирбаевти 18-нши де-
кабрьде 60 ясына толувы ман
Тувган куьнинъ,

байрам куьнинъ,
Тувлатып бие соьярмыз.
Быйылгысы – юбилейинъ,
Ювып та оны алармыз.
Тувган куьнинъ яркырап,
Яйсын алтын шувагын.
Берекетке, наьсипке,
Толсын сенинъ азбарынъ.
Кутлавшылар: аданаслары,
карындаслары, куьевлери, келин-
лери, йиенлери.

ды. Исламалиди сондагы байыр курылыс
фирмалардың бириси куллык этпеге шақы-
рады. "Шақырганга бар, шакканнан каш" де-
генлей, ол сонда барды. Олар президент
объектлери деп саналатаган коршаланув ми-
нистерствосынынъ, республикалык миллет
китапхана, аьскершилик академия эм сондай
баска маьнели меканларды курганлар.

Кадриядың "Тав даньылдан басланады"
деген акылы соьзлери бар. Сога усап, И.Ин-
дирбаев курылыс басшысыннан алып, бай-
ыр курылыс фирманынъ оьр директорынынъ
орынбасарына дейим, сонъында фирма кенъ-
ейгенде, онынъ бир филиалынынъ оьр ди-
ректоры этилинип беркитилген. Ога коьп
кере Нурсултан Назарбаевтинъ оьзин, шет
эллерден келген курылыс фирмалар ваькил-
лерин коьрмеге эм йолыкапага туьскен. И.Ин-
дирбаев сондай дережели аьдемлердинъ
янында юрип, оьзининъ коьк сагынлы, адыр-
буйратлы, бийик тоьбели Караногай ерин,
ногай халкын бир куьн де мутпаган. Онынъ
Астанадагы уьйи кайсы яктан келген ногай-
га да ашык эди.

Буьгуьнлерде Исламали Индирбаев Те-
рекли-Мектебте яшайды эм ян косагы Сай-
рат пан бирге 60 йыллык мерекелерин бай-
рамшылайдылар. Сол йыллардың тамам
50 йылын ол курувшы болып келеятыр. А ку-
рувшылар бир зат курмай туьрып болмайды-
лар, сога шайыт онынъ бу йыл ишинде эн-
дигиси тувган еринде курып алган байыр уьй
меканы. Энъ де маьнелиси – оьз юреги эм
ниети мен курган татым эм коьримли аьели,
таза намысы эм абырайы.

М.ХАНОВ.

Суьвретте: *И.Индирбаев (онъда бирин-
ши) Казахстан Президенти Н.Назарбаевти*
йолыгув аьсеринде.

Ногай адабияты оърленсин

Быйыл савлай элимиз Адабият йылын белгилейди. Бу йылдын ишинде этилинген коьплеген шаралар адабият, ана тилине багысланган. Соьйтип, яньыларда Терекли-Мектеб авылында орынласкан орталык китапхана меканында ногай адабиятынын маьселелерине багысланган тоьгерек стол озгарылды. Шарада ногай язувшылары эм шаирлери Мурат Авезов, Магомед-Али Ханов, Салимет Майлыбаева, Тахир Акманбетов, Айнара Нургишиева, Венера Кидирниязова, Гульфира Бекмуратова, "Ногай Эл" ФНКА Йогары миллет советининь председателининь орынбасары Султан Магруппович Джумаев, "Шоьл тавысы" республикалык газетасынын бас редакторы Эльмира Кожеева, район авыл китапханаларынын етекшилери ортакшылык эттилер.

Тоьгерек столды Ногай район орталык китапханалар тармагынынь директоры Сабират Казгереевна Абубекерова юритти. Ол шарадын темаларын белгиледи эм катнасувшыларды хабарласуваг шакырды. Энь де маьнели соравлар – балалар уьшин ана тилинде шыгармалар аз шыгады, ногай драматургия йокка эсап, ана тилинде язатаган шаирлеримиз, язувшыларымыз оз шыгармаларын баслап болмайдылар, ана тилинде ясларымыз, балаларымыз соьйлемейдилер. Сол соравларды шешуьв уьшин кайдай амаллар алынмага керек деген соравга явап излеп, аьр бир катнасувшы оз ойын айтты, маслагат берди. Китапхана куллыкшылары да ногай адабиятынынь

маьселелери акында айттылар, коьплеген авторлардынь китаплери китапханаларда йок, бир-бир китаплерди кайтадан баспаламага кереклигин белгиледилер.

Белгили ногай шаиримиз Мурат Авезов буьгуьнлерде ана тили соравы оьткир турагаганын ашык кепте айтты, аьлиги заманда бизим халкымыздынь аьли кайдай экенин эситтирди, бу сорав бойынша санлар эм билдируьвлер келтирди.

– Бизим балалар орысша соьйлейдилер, неге десе куллык йоклыктан ясларымыз баска якларга ислемерге кетедилер. Тек кырдагылар тувыл, авылда оьскен балалар да ногай тилине маьне бермей, шет элдер тиллерин уьйренмерге шалысадылар. Ногай тилин билген аьдем туьрк куьбине киретаган баска тиллерди де аньлайды, мен оьзим сол тиллерде соьйлеп те, язып та боламан, – деди язувшы.

Соьзди Султан Магруппович Джумаев алды. Ол тек яньыларда "Ногай Эл" ФНКА Йогары миллет совети туьзилгенин айтты эм онынь келеске этпеге ниетленетаган куллыкларын белгиледи. Ол адабият соравларын шешпеге де заман эм амал болар деп сендирди. ФНКА председателининь орынбасары яс язувшыларга шыгармаларын баспаламага, белгили язувшыларымыздынь китаплерин кайтадан шыгармага коьмек этермиз деп айтты, энь де баслап Хали Байрашевтинь колязбаларын баспаламага ниет этетаганын билдирди.

"Шоьл тавысы" республикалык газетасынынь бас редакторы Эльмира Кожеева аьлиги заманда ана

тилин саклав уьшин оькьтув китаплерин баспаламага керегин белгиледи, ногай тилинде шыгатаган газетага язылув кампаниясы акында хабарлады.

Магомед-Али Ханов оькиниш пен аьлиги заманда яс шаирлер, язувшылар йок экенин айтты.

– Бизге критика керек, онсыз бир адабият та болмайды, язувшыларга да, олардынь язган шыгармаларына да критика керекли, сол заманда сапатлы болар адабиятымыз, яшувшылар ийги этип язбага шалысар. Он йыллар артта редакцияга балалар ятлавларын баспаламага аькелетаган эдилер, олардынь сапаты акында хабар баска, ама язатаган балаларымыз бар эди, ызгы заманда ондай балалар йок, – деди шаир.

Коьплеген маьселелер акында айтылды, аьлиги заманда баспаланмай Мурат Авезов туьзген соьзлик, Тахир Акманбетовтынь фольклор китаби ятыр. Яс язувшылар да баспаланып болмайдылар, баспаланса да, оьзлери карыжлар шыгарадылар, сонь китаплерин сатадылар.

– Мен соьзимди журналист болып баслайым. Балалар акында соьз болды, дурыс балалар уьшин язбага керек, мен коьплеген йыллардан бери газетамыздынь бетлеринде "Карлыгашлар" балалар уьшин бетин шыгараман. Ызгы заманда сол бет тез-тез шыксыншы деген тилек келеди школалардан, балалар бавлардан. Яратувшылык аьрекети мен каьрлейтаган аьдем болган сонь, бир эки авыз соьз адабиятымыз акында да айтып озай-

ым. Драматургия йокка эсап деген маьселе бойынша бизим редакция коллективимиз Магомед Кожеева газетасы етекшилеген заманда Ногай драмалык театрынынь етекшиси Байсолтан Джумакаев эм театр актерлары ман йолгыс озгарган эди, ашык кепте коьплеген соравлар сол йолгыста айтылды эм шешилмерге салынды. Ана тилине де багыслап сол заман биз бек ийги тоьгерек стол озгардык, маьселеди шешуьв йоллары белгиленди, – деп соьйледи "Шоьл тавысы" республикалык газетасынынь боьлик редакторы Г.Бекмуратова. Ол яратувшылык интеллигенцияга буьгуьнлерде бирев де маьне берип карамайтаганын белгиледи.

Салимет Майлыбаева ана тилинде оькьтув китаплер йоклыгы, сол маьселе акында айтылады, ама сорав шешилинмейтаганын айтты. Йыйналганлар коьтериньки коьнл ил мен Айнара Нургишиевадынь оз язган йырларын, Мурат Авезовтынь ана тилине багысланган орысша язылган ятлавын тыньладылар.

Тоьгерек столда аьр бир катнасувшы коьринип турган, кыйнап турган маьселе акында соьйледи. Сол маьселелер шешилинсе экен деген ойга келди олар. Коьплеген ой-маслагатлар да берилди. Аьр бир язувшы, шаир китапханага баспалаган китабининь биревин савкагламага токтасты. Г.Бекмуратовадынь айтувына коьре, йылдынь басында шаир Магомед Кожеевтинь баславы ман район еринде яшайтаган язувшылар, шаирлер соьзын туьзбеге ниет этилинип, олардынь списоьгы да авзирленген эди. Сол ис буьгуьнлерде алдыга бардырылса экен деген маслагат этти ол. С.Абубекерова язувшылардынь, шаирлердинь шыгармаларын оькь бойынша адабият конкурслар радиоа озгарув керегин айтты. Биринши конкурс 15-нши декабрьде Кадриядынь, Г.Аджигельдиевтинь, М.Авезовтынь ятлавларын оькь бойынша озгарылаак.

Тагы да бир маьнели соравга багысланган тоьгерек стол озгарылды. Сол шарадынь катнасувшылары да, уйгынлавышылары да бу тоьгерек стол босына кетпес, маьселеди шешуьвге каратылган амаллар алынар деп сенедилер.

БИЗИМ ХАБАРШЫ.

Суьвретте: *тоьгерек стол катнасувшылары.*

АСТРАХАНЬ ОБЛАСТИНДЕ

Авылдынъ тарихи акында

Астрахань областининь халк маданиятынынь илми-методика орталыгынынь бас специалисти Расул Шугаиповтынь яклавы ман, "Коллор" Астрахань типографиясында "Александр Невский" станицадынъ тарихи" деп, Али Менглимурзаевтинь йыйынтыгы дунья ярыгын коьрди.

Окувшылар эсине кызыклы уьлке танув шыгармасы – Дагестаннынъ Тарумов районынынъ А-Невский авылынынъ яшавшысы Али Менглимурзаевтинь тарих-биографиялык мемуарлары каратылган. Тувган авылынынъ тарихи эм олардынъ яшавшылары – мине не затка каратады оз эсин йыйынтыктынъ авторы.

Али Менглимурзаев – туvgан авылынынъ яшавында болган коьп яркын оьзгерислердинъ шайыты. Станицадынъ курылувы, онда биринши болып ерлесип конган авыл яшавшылары, туvgан авылынынъ яшавында оз ызын калдырган баьриси акында кызыклы аьлде хабарланады.

Станица акында, онынъ яшавшылары акында хабарлавлар элимиздинъ тарихинде орын тапкан туьрли оьзгерислер мен байланыста бериледи.

Боьтен де эс каратады станицадынъ коьп миллетли яшавшылары акында этнографиялык суьвретлер. Шынты тарихши-краевед билими мен автор авыл яшавшылары – орыслардынъ, ногайлардынъ, шешенлердинъ, грузинлердинъ, юытлардынъ аьдет-йорыклары, яшав-турмысы акында хабарлайды. Кызыклысы сол: коьп миллетли станицада туьрли халklar ваькиллери ногай тилин биледилер.

Автор толысынша авылшылардынъ бас каьри – малшылык акында хабарлайды.

Китаптинъ ызында аьдеттеги халк ойынлары акында кызыклы язувлар орын тапкан.

Э.КОЖАЕВА.

АВЫЛ МЕКТЕБИНДЕ

Кайзаман барсань да, А.Джанибеков атындагы школа китапханасы оз аьрекетинде. Мунда китап выставкалары, туьрли кызыклы адабият амалламалары, викториналар, ярыслар йыйы уйгынланадылар. Йыл сайын китапхана куллыкшылары ман 2-нши класс балаларын окувшылардынъ сырасына киргизуьв мырат пан байрамлары, балалар уьшин китаплер юмалыклары, яньы китаплер мен таныстырув шаралары озгарыладылар. Оькьтувшылар эм окувшылар ман тар байланыс тутып, шаирлер, язувшылар, суьвретшилдер, саниятшы-

лар мерекелерин, ислерин белгилеп, туьрли амалламаларды педагог-китапхана куллыкшылары Г.Агаспарова эм А.Беккишиева усташа уйгынлап эм озгарып келедилер.

– Ана тилимизден, дагестан авторларынынь, аьлиги замандагы китаплер танькылыгы сезиледи. Яс окувшылардынъ эслерин туьрлитуьсли, яраськ этип кепленген китаплер каратады. Ама сондай китаплердинь саны аз. Эки йыл бойы китаплер фонды яньыртылмаган, эм биз бар китаплеримизди ийги

аьлде саклап, олар ман пайдаланып келемиз. Ногай авторларымыз оьзлерининь шыгарган китаплеринен китапханага бирер китап берсе, ногайша язылган китаплер фонды толыстырылып, окувшыларга уьйкен савга эсабында болаак эди. Болса да ол затка карамастан, окувшылар китапханадынъ алал дослары болып каладылар. Окувшылардынъ окумага алган китаби бойынша хабарлавы олардынъ оькьв усталыгын коьтеруьвде, тил оьнерин оьстируьвде уьйкен ярдам болады.

уьйретуьв" деген темага багысланган эди. Семинар 6-ншы класс окувшылардынъ китапхана куллыкшыларын поэзия кебинде кутлавы ман басланды, – дейди хабарлавымызда педагог-китапхана куллыкшысы Гюльнара Агаспарова.

Оьсип келетырган несилидинь билими, маданияты оьрленуьвинде китапхана эм онынъ куллыкшылары маьнели орынды тутып келеди. Соньнынъ уьшин китапханаларымыздынъ аьрекетине биз кайсы ягынан да демевлик этпеге керекпиз деп эсеме келеди.

Г.НУРДИНОВА.

ИШ ИСПЕР БОЬЛИГИ

Йол-юрис йорыклар тутылсын

Аьлиги заманда айдавшылар озбининь автокоьликлерине сес эм ярык беретаган амаллар саладылар, сол амаллар ман тек специальли службаляр пайдаланмага боладылар. Сондай амалларды салган айдавшылар йол-юрис катнасувшылардынъ ден савлыгына эм яшавына кавыфлык тувдырадылар. Сес эситкен айдавшы йолды босатаман деп, йолда авария этпеге болады.

РФ КоАП 12.4 статьясынынъ I кесегине коьре, "Коьлик амалларына кеби яде режими йол-юрис талаплавларга келиспейтаган ярык салганы уьшин айдавшыларга 3000 маьнет акша оьлшеминде штраф коьриледи".

РФ КоАП 12.4 статьясынынъ II кесегине коьре, "Коьлик амалларына ыхтыарсыз ярык

эм сес амалларды салганы яде законга карсы такси фонарин салганы уьшин 5000 маьнет акша оьлшеминде штраф коьриледи".

РФ КоАП 12.4 статьясынынъ II кесегине коьре, "Такси коьликлерине законга карсы специальли туьрли туьели схемалар ясаса, 5000 маьнет акшалай штраф коьриледи".

Ногай районы бойынша Россия МВД боьлиги законга карсы ислердинъ алдын шалув ниет пен район еринде 26-ншы октябрь – 1-нши ноябрь куьнлеринде оперативли кепте алдын шалув "Спецсигнал" шарасы озгарылган. Шара барысында коьплеген кыянатлыклар аянланган.

Сыйлы айдавшылар, йол-юрис йорыкларды тутынъыз.

* * *

Ногай районы бойынша Россия ОМВД ГИБДД боьлиги озь исинде йолларда кавыфсызлык тутув аьрекетине маьне берип ислейди. Йол-юрис йорыклар тутылсын деп баьри амаллар да алынады. Йол-юрис йорыкларды бузувдынъ энъ де кавыфлыгы деп эсириклей автокоьликти айдав болады.

2015-нши йылдынъ 10 айынынъ ишинде Россия Федерациясынынъ йолларында 151085 авариялар болган, сонда 19016 аьдем оьлген эм 189960 аьдем яраланган. Эсирик айдавшылардынъ куьнасиннен 10613 авария болган, 2461 аьдем оьлген. Эсирик айдавшы йорыкларды бузувшы болады, авария болганда, онынъ куьнаси айлак та авыр болады. Сондай авариялардынъ алдын шалув ниет пен республикамыздынъ еринде 18-27-нши ноябрь куьнлеринде "Эсирик айдавшы" деп аталып алдын шалув шара озгарылган.

Эсириклей автокоьликти айдавшы адми-

МАЬСЕЛЕ

Оьлимнен саклайык яс несилди

2015-нши йылдынъ ноябрь айында Савлайроссиялык наркотиклерге карсы "Каерде оьлим сатылады, билдир" деген акциядынъ II кезеги озды. "Сеним телефоны" бойынша граждандар Ногай район эм республикамыз еринде каерлерде наркотиклер сатылатаганы акында билдирмеге боладылар. Наркомания ман авырыттаганларга кайтип эмленмеге болады деген маслагат эм баска билдируьвлер бериледи. Солай ок акцияда маьне наркотиклердинъ законга карсы айланысы акында билдируьвлерге бериледи. Ногай районы бойынша ДР МВД боьлигининъ сеним телефоны – **8(87256) 21-4-78**.

Наркоманиядынъ кавыфын анълайтаган

аьр бир гражданиди биз сезгир болып, сондай акцияларда катнаспага шақырамыз. Аьр бир билдируьв тергелеек. Бир аьризе де маьне берилмей калмак. Правосаклав органларга коьмек этинъиз, тел согынъыз, билдинъиз. Граждандардынъ белсен катнасувыннан яс несилдинъ кайтип яшайгы белгиленек.

Наркомания бизим балаларымызга кавыфлы! Наркотиклер сатаганлар оьлим сатадылар, олар бизим балаларымыздынъ яшавын бузадылар.

У.БЕЙТУЛАЕВ,
полиция начальниги полиция подполковниги.

Д.АДЖИБАЕВ,

полиция начальнигининъ орынбасары полиция подполковниги.

"Йыл менеджери-2015"

Россиядынъ Эркин экономика ямагаты эм Халклар ара Менеджмент академиясы РФ Федераллык Йыйынынъ Федерация Советининъ колтыклавы ман "Патшалык эм муниципаллык управлениесинде йыл менеджери-2015" деп аталган IX Россия конкурсын оьткереди.

Конкурс патшалык эм муниципаллык службасы тармагында энъ ийги уьстинликли, алдышы етекшилерди айырув, пайдалы

етекшилев сулыбын таралтув, патшалык управление органларынынъ кулыкшыларынынъ граждандар ямагаты ман байланысын беркитуьв, Россияда етекши кадрларды аьзирлев тармагын оьрлендируьв ниет пен оьткериледи. Биринши регионалык кезегинде катнасув уьшин документлер быйылдынъ 25-нши декабрине дейим йибериледи. Конкурс акында Положение: <http://www.iam.org.ru/?sec=conc&page=rgmu>).

Акам Расулга

Аявлы аьзиз акам,
Тувган куьн мен кутлайман.
Аьсирет аьруьв акам,
Сени куьшли сыйлайман.
Аданасы атамнынъ,
Сосы куьн сиз тувгансыз.
Эгиз болып орамда
Топ тевип ювыргансыз.
Сизге дайым суьйинген
Ата, ана, аданас,
Эгизлерим меним деп,
Куьезленген карындас.
Сени коьрип, акайым,
Атамды эске аламыз.
Сени коьрип, акайым,
Биз баладай боламыз.
Коьп яшанъыз, акайым,
Юз ястан да оьтинъиз.
Бес баладынъ хайырын
Картайганда коьринъиз.

Тамила Мансурова,
Боранишы авыл орта школасынынъ 11-нши класс окувшысы.

МЫ ЗА ВАШУ БЕЗОПАСНОСТЬ!

ДОГОВОР НА ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ ВНУТРИДОМОВОГО ГАЗОВОГО ОБОРУДОВАНИЯ - ЗАЛОГ ВАШЕЙ БЕЗОПАСНОСТИ

ВНИМАНИЕ! Согласно Постановлению Правительства от 14.05.2013 №410 отсутствие договора на техническое обслуживание внутридомового и внутриквартирного газового оборудования является основанием для ОТКЛЮЧЕНИЯ ПОДАЧИ ГАЗА.

НЕ ЗАНИМАЙТЕСЬ САМОВОЛЬНЫМ МОНТАЖЕМ И ПОДКЛЮЧЕНИЕМ ГАЗОВОГО ОБОРУДОВАНИЯ -

ДОВЕРЯЙТЕ СВОЮ БЕЗОПАСНОСТЬ ТОЛЬКО ПРОФЕССИОНАЛАМ

СОБЛЮДАЙТЕ ПРАВИЛА ПОЛЬЗОВАНИЯ ГАЗОМ

ПОМНИТЕ!
Знает газ человек, для уюта его в доме/квартире. При неосторожности газовой установки велика вероятность отравы и пожара.

ПРИ ЗАПАХЕ ГАЗА НЕОБХОДИМО:

1. Закрыть все краны у газовых приборов
2. Открыть окна в доме, и проветрить помещение, для полной безопасности выйти на улицу
3. Вызвать аварийную службу по телефону

ДО УСТРАНЕНИЯ УТЕЧКИ ГАЗА НЕЛЬЗЯ:

- Зажигать огонь, курить
- Включать и выключать электробытовые электроприборы, электроосвещение и электронагревательные приборы

04

ПОЗАБОТЬСЯ О СОСТОЯНИИ ДЫМОХОДА - СОХРАНИТЕ ЖИЗНЬ СЕБЕ И СВОИМ БЛИЗКИМ

58% несчастных случаев, связанных с использованием газа в быту, происходят по причине отсутствия тяги в дымоходе

АВАРИЙНАЯ ГАЗОВАЯ СЛУЖБА 04

04.06.2015 ООО «Дагестангазсервис» переименовано в ООО «Газпром газораспределение Дагестан»

МЕГАФОН 040 МТС 040 Билайн 040

ИЗВЕЩЕНИЕ о проведении открытого аукциона по продаже права на заключение договора аренды на земельные участки из земель сельскохозяйственного назначения, находящихся в муниципальной собственности сельского поселения

Администрация муниципального образования сельского поселения "сельсовет Карагасский" Ногайского района Республики Дагестан сообщает о проведении открытого аукциона по закрытой форме подачи предложений о цене на право заключения договора аренды земельных участков из земель сельскохозяйственного назначения, находящихся в муниципальной собственности.

Решение о проведении открытого аукциона: Постановление главы администрации муниципального образования сельского поселения "сельсовет Карагасский" Ногайского района Республики Дагестан от "04" декабря 2015г. № 26а.

Организатор аукциона (Продавец): администрация муниципального образования сельского поселения "сельсовет Карагасский" Ногайского района Республики Дагестан.

Форма торгов: открытый аукцион по закрытой форме подачи предложений по цене.

Место проведения аукциона: 368857, Республика Дагестан, Ногайский район, с.Карагас (здание администрации сельского поселения). Контактный телефон: 8-928-504-96-14.

Сведения о земельных участках, начальная цена продажи права заключения договора аренды:

Предмет аукциона:

Лот № 1. Земельный участок с кадастровым номером 05:03:000003:969 общей площадью 986 (девятьсот восемьдесят шесть) га богарной пашни из земель сельскохозяйственного назначения, находящихся по адресу: Республика Дагестан, Ногайский район, на территории МО СП "сельсовет Карагасский", для сельскохозяйственного производства. Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка - 76900 (семьдесят шесть тысяч девятьсот) руб.00 коп. Сведения об обременении: отсутствуют. Сумма задатка составляет 20 % от начальной цены - 15380 (пятнадцать тысяч триста восемьдесят) рублей.

Дата начала приема заявок на участие в аукционе: заявка на участие в аукционе принимаются в запечатанном конверте в течение 30 дней со дня опубликования настоящего извещения в СМИ по адресу: 368857, Республика Дагестан, Ногайский район, с.Карагас (здание администрации сельского поселения) по рабочим дням с 8.00 до 17.00 по московскому времени.

Для участия в аукционе необходимо представить:

- заявку на участие в аукционе;
- пакет документов, прилагаемых к заявке.

Указанные документы в части их оформления и содержания должны соответствовать требованиям законодатель-

ства РФ.

Информацию об условиях проведения, аукциона, условиях приема заявок, конкурсную документацию, форму заявки, проект договора аренды, сведения о выставленных на продажу права аренды земельных участках, а также перечень документов, прилагаемых к заявке можно получить с момента начала приема заявок по вышеуказанному адресу Продавца.

Вместе с заявкой претенденты должны подать следующие документы:

для физических лиц - документ, удостоверяющий личность, ИНН или доверенность представителя, документ, подтверждающий внесение задатка;

для юридических лиц - заверенные нотариально копии учредительных документов, свидетельство о государственной регистрации юридического лица, документ, подтверждающий внесение задатка.

Задаток вносится по реквизитам: УФК по РД администрация МО СП "сельсовет Карагасский".

КБК 001 11105025100000120 (средства от продажи права на заключение договора аренды за земли, находящиеся в собственности поселений), назначение платежа - обеспечение заявки на участие в аукционе).

Договор аренды заключается по истечении 5 дней со дня подписания протокола проведения аукциона.

Дата, время и место определения участников аукциона: рабочий день после истечения 30 дней со дня опубликования настоящего извещения в СМИ в 9 час. 00 мин. по московскому времени по адресу: 368855 Республика Дагестан Ногайский район с.Карагас (здание администрации сельского поселения) Расходы на оформление права аренды в полном объеме возлагаются на покупателя.

Суммы задатков, внесенные претендентами (кроме победителя), возвращаются им в течение 3 (трех) банковских дней со дня подписания протокола о результатах торгов. Продавец вправе отказаться от проведения открытого аукциона в сроки, установленные ст.448 ГК РФ.

Предоставление документов для принятия участия в аукционе, оформления заявки, договора о задатке и место проведения аукциона: Республика Дагестан, Ногайский район, с.Карагас (здание администрации сельского поселения).

Контактный телефон: 8-928-504-96-14.

А.ИЛЬЯСОВ.

Глава администрации МО СП "сельсовет Карагасский".

Ярдамга дайым да кол созадылар

Ясуыйкенлердинъ эм сакатлардынъ яшав алын ийгилендирув эм коршалав мырада КЦСОН-да социаллык ягыннан канагатлав боьлигинде мобиллик бригадасы аьрекет этип келеди.

Ол толы болмаган эм коьп балалы аьеллерге, сакатларга эм кыйын яшав аьллеринде болган ясуыйкен граждaнларга ярдам этув мырад пан туьзилген. Онынъ бас борышы – авыл администрация эм ямагат организациялар ман бирге тезлик социаллык ярдамы кереккен граждaнларды аянлав. Бу бригада граждaнлардынъ аьризеси негизинде план бойынша аьр уьш айда бир кайта, бирерде оннан да йыйы авыл ерлеринде болады. Авыл ерлерине бу бригада сырасында Орталыктынъ етекхиси яде онынъ орынбасары, боьликлер етекшилери, специалистлер, психологлар, юрист эм делдекши болып барады. Авылларда социаллык куллыкшыларынынъ бригадасы боьлмелерди аклайды эм йый-

найды, социаллык буйымларын да керексинетаган ялгыз граждaнлардынъ азбардагы коькысын тазалайдылар. Орталыктынъ юристи туьрли документлерди аьзирлевде ярдамласады, ыхтыярлык буйымларын толтырады. 2015-нши йылдынъ 9 айы ишинде район авылларында Орталыктынъ делдекхиси мен 37 ясуыйкен граждaнлар эм сакатлар канагатланганлар. Куьнбатар, Бораншы, Орта-Тобе авылларында отын, коьмир керек болган 15 ялгыз эм ясуыйкен граждaнлар аянланган. Орталыктынъ социаллык ягыннан тезлик канагатлав боьлик куллыкшылары ман бес граждaнларга отын аькелув эм аьзирлев куллыклары уйгынланган. Бу йылдынъ октябрь айында Орталыгымызда 1949-ншы йылда тувган Терекли-Мектеб авыл яшавшысы А.Абдурахманов кесек заманга турак уй беруьвде ярдамласув акында тилеги мен келди. Ол керекли кийим мен канагатланды, документлери аьзирленип, Кизляр каласы-

нынъ "Милосердие" деген картлар турув уйине ерлестирлди. Сол боьликтинъ специалистлерине Бораншы авылыннан балага операция этувге материаллык ярдамын тилеген Б.Абдулкадыровадынъ аьелинде болмага туьсти. Боьлик куллыкшылары ман аьелдинъ уй, яшав-турмыс аьллери тергелип туьзилген негизинде операция этув уьшин материаллык ярдамын алуьвга ходатайство этилди. Документлер пакеты район яшавшыларын социаллык яктан коршалав фондына йиберилген. Аьлиги заманда бала Санкт-Петербуртта эмлениди.

Соны ман, бу бригадасы ман бу йылдынъ 9 айы ишинде балалары ман 25 аьеллер эм канагатланувда эм материаллык ярдамында керексинетаган 103 аьдем аянланып эсакпа алынган, 42 граждaнларга материаллык ярдамы этилген.

З.ШУВАКОВА,
КЦСОН-нынъ боьлик етекхиси.

Заманды бос озгармайык

Аьр бир аьдем, оьзининъ ясына карамастан, оьзин аьвликтирип болмага керек. Солай болганда, ол оьзин ямагатына, аьелине кереклигин, пайдалыгын куьшли сезеди. Бизим испе калган ясуыйкенлеримиз колларын босатып туруп болмайдылар. Бир нешевлер патшалык куллыклардан тийисли тыншавга кеткеннен сонъ, не этейик деп ойга каладылар.

Олардынъ бос заманларын кызыклы этер мырад пан Нариман авылында "Уьшинши яс" деп Ясуыйкенлер клубы куллык этеди. Янъыларда сол клубтынъ агзалары авылынынъ социаллык куллыкшыларынынъ эм авыл депутатларынынъ спонсорлык ярдамы ман Гроз-

ный каласына кыдырып келгенлер. Сол кыдырув ясуыйкенлерге бек пайдалы эм кызыклы болды, ясуыйкенлер байрамы алдында, оларга уйкен савга эди. Сол клубтынъ агзалары: Рыслыхан Аджибулатова, Марувся Кувандыкова, Тойбике Джамалова сондай кызыклы кыдырувды уйгынлаганларга уйкен разылык билдиредилер.

Грозный каласына барганлар каладынъ ярасыклы ерлерин коьрдилер, межигитинде намазларын кылып кайттылар.

Савболсынлар соны уйгынлаганлар.

Нариман авылында Ясуыйкенлер клубы куллык эткени бек пайдалы. Баска авылларга да коьрим этип алмага болаяк.

Савбол айтадылар

Эсли аьдемлеримиз, Аллага шуькир, сав болып турганын баьримиз де сьемиз, оларга аьлиги заманда не керек, мага коьре тек бизим маьне берип, эс эткенимиз. Соьйтип, КЦСОН куллыкшылары йылуьлык пан карайдылар эсли аьдемлерге, эм ясуыйкенлеримиз оларга оьз разылыгын билдиредилер.

– Мен ак юректен разылыгымды социаллык куллыкшысы Медина Манапова билдиремен. Аьлиги кыйынлы заманда аьдемлер катнаслары сувык болган, аьдемшилик сезими сийрек карсы келеди, ама мен суййиниш пен Мединадай танъ, ийги, оьз куллыгын яваплылык пан этетаган аьдемлер бар экенин айтпага сьемен. Ол бизге мине уьш йылдан бери келеди, капыдан киргенде ок йылы куьлемсирейди. Сол бизге кайдай керекли эм маьнели куьлемсирев, неге десе бизим коьньилимиз де коьтериледи. Мен бек разы социаллык аьжетсизлев боьлиги болганга, олар эсли аьдемлер акында каьр шегедилер. Мединага ден савлык,

наьсип, куллыгында уьстинликлер йорайман, – деп йылуьлык пан айтады социаллык куллыкшысы акында Терекли-Мектеб авыл яшавшысы Ганиева Мархаба Биюовна.

Куьнбатар авыл яшавшысы, согыс ветераны Шуваков Шамшид Байгазиевич разылыгын социаллык куллыкшылары Райбат Индирбаевага эм Маржанат Эсбергеновага билдиреди. Олар кайзаманда да керекли заманда келип коьмегин этедилер. Тыл куллыкшысы Асиет Айтманбетовага келип коьлыннан келген коьмегин тийдиретан Нурбике Джумаевага савбол айтып, коьп ийгиликлер йорайды. Социаллык куллыкшысы ясуыйкен хатыннынъ яшавында белсен катнасады, уьйди йыйнамага, ас аспага коьмек этеди.

Ясуыйкен аьдемнинъ янына, юрегине якын соьзлер тавып, оларга сый эткен аьдем оьрметке тийисли деген соьзлериме кайсы инсан да макул болар.

КЦСОН-да Яшавшыларды уьйде социаллык яктан аьжетсизлев боьлиги.

КЫДЫРУВ

Грозныйда болганлар

"Ногайский район" МО КЦСОН-дагы эсли граждaнлардынъ эм сакатлардынъ куьндизги боьлигининъ куллыкшылары боьликте социаллык коьмегин алатаган яшавшылардынъ Грозный калага кыдырувын уйгынлаганлар.

Коньысы республикадынъ бас каласында олар Ахмат Кадыров атындагы "Чечня юреги" деп аталган межигитте болганлар. Грозныйдынъ ортасында курылган межигит тек Европада тувыл, а сав дуьняда энъ уйкен межигитлердинъ бириси

болады. Онынъ янында аьруьв этилинип коьрклендирилген майдан, сув фонтанлары, шекейлер конакларды сукландырады.

Грозный калада 12 эсли аьдемлер тегин эсабында болганлар. Олар сондай кызыклы кыдырувды уйгынламага спонсор ярдамын эткени уьшин "село Терекли-Мектеб" СП МО аькимбасы З.Аджибайрамовка эм боьлик куллыкшыларына разылыгын билдиргенлер.

З.ОРАЗБАЕВА,
боьлик етекхиси.

суьвретлер мен, увак мошаклардан ясалган затлар эм сондай баскалар ман таныстылар.

Янъыларда да боьлик куллыкшылары Аналардынъ куьнине багысланган шара уйгынладылар. Байрамга боьликте аьжетсизленетаган балалардынъ аналары шакрылды. Конакларга деп концерт эм туьрли таьтли азыклар болган сыпыра аьзирленди. Мунда балаларды эм балалы аьеллерди аьжет-

сизлев боьлигининъ етекхиси А.Агисова, Балалар яратувшылык уьйининъ етекхиси Л.Аракчиева эд вокал кружогынынъ окытуьшысы Л.Олейникова аналарга йылы кутлавларын йорайдылар. Айтылган шарады уйгынлавда оьз ис сулыбын коьрсеттилер боьлик куллыкшылары З.Юнусова, А.Изеева, психолог Э.Абдулкадырова.

А.КУРГАНОВА,
боьлик специалисти.

Янъыларда Ясуыйкенлер эм сакатлар куьндизги ял алатаган боьлигинде социаллык куллыклар бойынша специалисти С.Эсиргепова ман "Кадриядынъ яратувшылыгында анадынъ келбети" деген темага багысланган хабарласув уйгынланды. Белгиленген шарага шаирдинъ синълиси Софья Язлыбаева, келини Насият Темирбулатова, ногай шаири С.Майлыбаева, Кадриядынъ бирге окыган тенълери эм кыймаслары М.Аджиева, З.Байманбетова, Б.Башанова, З.Янибеков, М.Темирова, Б.Азимов келдилер.

С.Эсиргепова Кадриядынъ яшавы эм яратувшылыгы акында кызыклы хабарлады. Шара-

да Кадриядынъ анага багысланган ятлавлары окылды, онынъ соьзлерине язылган йырлар йырланды. Кадрия атындагы школадынъ 5-нши класс окувшысы С.Янгишиева Р.Гамзатовтынъ "Кадрия" деген ятлавын айтты. Тагы да Россия Журналистлер союзынынъ агзасы В.Уразакаев аьзирлеген шаир кыздынъ эстелигине багысланган видеоматериал каралды.

Келген конаклар Кадрия акында оьз эскеруьвлери мен боьлистилери. Синълиси онынъ яшавынынъ ызгы йылларын юрегиндеги сызлавы ман эскерди, бирге окыган тенълери онынъ биринши суййими, биринши ятлавлары акында ха-

барладылар.Тенъи З.Янибеков оьзи ясаган Кадриядынъ суьвретин Ясуыйкенлер эм сакатлар куьндизги ял алатаган боьлигине савкатлады эм тенълерине багыслаган оьз ятлавын окып эситтирди. Конаклар сосындай йолыгыс уйгынланганына бек разы болдылар.

Йолыгыс озгарувда карыж яктан коьмек эткен Сайдат Курптурсуновага боьлик куллыкшылары оьз разылыгын билдиредилер.

С.ЭСИРГЕПОВА,
социаллык куллыклар боьлиги специалисти.

Суьвретте:
шарадан коьринис.

Дуьняга балалар карасы

"Ногайский район" МО-сын да КЦСОН ГБУ-дынъ аьрекет эткен боьликлерининъ бириси – Балаларды эм балалы аьеллерди канагатлав боьлиги.

Бас аьрекетиннен оьзге, боьлик куллыкшылары балаларда патриотизм, Тувган ерине, элине суйым сезимлерин тербиялавга каратылган шаралар оьткердилер. Балалар яратувшы-

лык уьйи мен бирге "Оьзинъе эм баскаларга суййиниш савкатла" деген проект аьзирлегенлер. Айтылган проект бойынша боьлик специалистлери социаллык буйымлар ман аьжетсизленетаган балаларга деп уьлке танув музейге экскурсия уйгынладылар. Мунда саьбийлер белгили ногай суьвретхиси С.Батыровтынъ суьвретлерин, бурын но-

гайлар кулланган окларды, савытларды коьрдилер. Солай ок Аьдетли маданият орталыгында Н.Халилова оларды ногайлар бурын кийген кийимлер мен, анъ алатлар ман таныстырды. Балалар яратувшылык уьйининъ окытуьшылары уйгынлаган "Дуьняга балалар карасы" деген выставкасында саьбийлер оьзлерининъ тенълери аьзирлеген

ИЙГИ ОБЪЗГЕРИС

Ногай районда –
конак театр

Карашай-Шеркеш Республикасында янъы драмалык театры ашылганы баъримизге де суьйинишли хабар болды. Эм буюгуьнлерде ногай театрды бизим район яшавшылары коьтеринъки коьнъили мен хош алдылар. Ногай патшалык драмтеатрынынъ директоры Валерий Казаков буюгуьнлерде эки театрдынъ катнасувын

маьнели эм ийги объгрис деп белгиледи эм театр ногай халктынъ культурасын оьрленувине оьз уьлисин косагын айтты.

Карашай-Шеркеш Республикасынынъ театрынынъ актерлары абхаз язувшы Шота Чкадуадынъ "Кувыршак" пьесасы бойынша "Суьйим оты соьнмес" деген спектакльди коьрсеттилер.

Спектакльди Ногай патшалык драмалык театрынынъ директоры, бас режиссеры Байсолтан Атагишиевич Джумакаев салган. Артистлердинъ ойыны каравшыларга бек ярады. Келеекте газетамыздынъ бетлеринде театр актерлары акында макалалар баспаланаяк.

Г.БЕКМУРАТОВА.

Нариман авыл яшавшысы
Амирхан Шатемирович Суьндиковка
16-ншы декабрьде 60 яска толаягы ман

Кутлы болсын тувган куьнинъ, Амирхан,
Мерекенъде ийги соьзлер айтылсынлар.
Кудай берсин сага узак оьмирди,
Яхшылыклар кылмысынъ ман кайтсынлар.
Яшав йолда тек ийгиликлер болсын,
Аьелинъди берекетлик кувантсын.
Юрегинъде бар энди де мырадлар,
Аьр кайсысы коьнъилге етип оьр толсын.

Кутлавшылар: кайнагасы Аскербий, енъгеси Ровзат
эм олардынъ кызлары Зульфира, Гульмира, Альмира.

СПОРТ

Камилла – авыл оьктемлиги

Нариман авыл орта мектебининъ 11-нши класс окувшысы Камилла Юмагельди кызы Менглигазиева, Анапа каласында оьткен спорттынъ кикбоксинг кеби бойынша дунья кубогыннъ чемпионатында ортакшылык этип, биринши орынга тийисли болып келди. Камилладынъ бирге окыйтаган йолдаслары да спорт пан кызыксынып, физкультура дерисиннен окытувшысы А.Эдильбаевтинъ етекшилиги мен район, республика бойынша ярысларда ортакшылык

этип, баргылы орынларынынъ иеси болып келедилер. Айтпага, футбол, гирь коьтеруьв бойынша ярысларда баргылар алган К.Искакова, Э.Бодениязов, А.Янгишиев, И.Сабутов эм баскалар.

Нариман авыл орта мектебининъ актовый залында шатлыклы шара уйгынланып, 50 аьдеменен туьзилген дагестаннынъ ййыйлма командасына кирип, биринши орынга тийисли болган К.Менглигазиевады хош коьрип алдылар.

Шатлыклы объгрести

школа директоры Д.Эсиргепов ашты, школа коллектив атыннан 11-нши класс окувшысы Камилла Менглигазиевады кутлады. Эм яс спортсменге Нариман авыл предприниматели Гаджимурат Магомедовтан, школа администрациясы эм ис коллективи атыннан акшалай савга тапшырды.

Солай ок школа директоры яс чемпионнынъ тренери, окытувшысы А.Бакиевке, ярысларда енъувши болган окувшылар А.Муталлаповка, А.Эдильбаевке, М.Арслановага Сый грамо-

талар тапшырды. Яс спортсмен Камилла Менглигазиевады "Ногайский район" МО администрациясынынъ "Яслык" яслар орталыгынынъ етекшиси С.А.Сарсеев те кутлады. Ол кызга келеекте де окувында, спортта янъы енъувлер, уьстинликлер йорады.

Ногай районынынъ ДЮСШ-да тайский бокс бойынша тренер-окытувшы, "Ногайский район" МО администрациясынынъ спорт эм физкультура бойынша бас специа- листи А.Менласанов "Ногайский район" МО администрациясы атыннан Камилла Менглигазиевады эм онынъ атаанасын кутлады, чемпион кызга алтын медаль эм диплом тапшырды.

Камиллады етимиси мен класс етекшиси З.Нурлубаева, физкультура дерисиннен окытувшысы А.Эдильбаев, бирге окыган йолдасларынынъ атыннан А.Аблезова кутладылар, аьли де коьп уьстинликлер йорадылар.

Г.НУРДИНОВА.

Суьвретте: шарадан коьринис.

Ювырдык,
ыргыдык, кувандык

Янъыларда "Яслык" яслар орталыгы, спорт эм физкультура боьлиги эм Билимлендируьв управлениеси биргелесиш, ГТО (готов к труду и обороне) нормаларын беруьв шарасын уйгынлы озгардылар. Мунда районнынъ баьри учреждениелерининъ кулыкшылары да катнастылар. Шарада катнасканлар саны баьриси 200-ден артык эди. Сонда 18 ясыннан алып 69 ясына дейим хатын-кызлар оьз каруькушлерин коьрсеттилер. Олардынъ кайсысы да ювырганда, шоршыганда, бар авырувларын да, сырканларын да мутты. Аьр кайсысынынъ да коьнъили кувнак эди эм кайсысы да алдыда болмага шалысты. Биревси де оьзининъ ясына келисли нормады бермей калмаска шалысты.

Шарада катнасканлар спорттынъ бес туьрли кебинде сынастылар.

"Яслык" яслар орталыгынынъ етекшиси С.А.Сарсеев бу шарадынъ озувы акында булай дейди: "Совет заманларында ГТО нормаларын беруьв яваплы ис бо-

рышлардынъ бириси эди. Бу шара йыл сайын озатаган болган эм онда школа окувшысыннан алып аьр бир учреждениединъ ясуьйкен кулыкшысына дейим катнасканлар. Буюгуьнлерде соннынъ озувы аьдетке кайтадан киргени суьйиндиреди. Соннынъ озувында яслар ман ясуьйкенлердинъ катнаслыгы беркийди, сый да оьседи."

"Россия Федерациясынынъ Президенти В.Путиннинъ Указына коьре, эндигиден алып, йогары окув ошакларга туьсеекте, ЕГЭ белгилерине де эм ГТО нормаларын беруьвге де каралак", – дейди "Ногайский район" МО администрациясынынъ физкультура эм спорт бойынша бас специалисти А.Менласанов.

ГТО нормаларын беруьв шарасы бек уйгынлы оьгтти. Ясты да, ясуьйкенди де суьйинтип кеттилер. Эндиги йылга районнымызда бар баьри ис коллективлер де катнаспага мырад этеегине соьз йок, неге десе бу йыл катнасканлардынъ хабарлары, коьнъиллери ййги эди.

Г.САГИНДИКОВА.

БИЛДИРУЬВ

Пенсионерлер эсине

Россельхозбанк пенсионерлерге 10000-500000 маьнет оьлшеминде кредит берегин билдиреди. Кредит 5 йылдан 7 йылга дейимги болжалга бериледи. Оны алув уьшин россия гражданствосы эм прописка керек. Оннан баска, банк солай ок заемщик неше ясында экенлигин де эсапка алады. Талаплавларга коьре, заемди толысынша тоьлеген шакта заемщик 75 ясыннан

артпага керек тувыл.

Бу пенсионлык программа бойынша кредит алув уьшин заемщик тоьмендеги документлерди бермеге керек: менлигин шайытлайтаган документ, пенсионлык шайытлама, кредит яде ипотека кеплевге тилек салув ман аьризе, солай ок энъ сонъгы пенсия кадери белгиленген справка.

Кредит алувга заемщик эм банк арасында келисуьв туь-

зиледи. Онда эки де яктынъ борышлары эм ыхтыярлары белгиленеди.

Кредитти Банк карар шырган сонъ 45 куьнлер ишинде алмага болады.

Кредит тоьлев йорыгын заемщик оьзи сайлайды. Болжалдан алдын да тоьлеп битirmeге болады.

Толысынша кредит акша амаллар алганнан сонъ 5 йыл ишинде тоьленмеге керек.

Куьнбатар авыл орта школынынъ 10-ншы класс окувшылары Сабират Абдурахмановна Межитовадынъ кедеси эм Кадрия Межитовадынъ атасы ТИМУР замансыз дуьнядан тайганы ман байланыслы кайгысын боьлиседи, оларга эм кардаш-туьвганларына бассавлык йорайдылар.	Куьнбатар авыл школынынъ 2003-нши йылда окып битиргенлер Сабират Абдурахмановна Межитовага суьйикли кедеси ТИМУР замансыз топырак болганы ман байланыста каты кайгырувын билдиреди, оларга эм кардаш-туьвганларына бассавлык йорайдылар.
Куьнбатар авыл орта школысында бирге окыган тенълери эм олардынъ класс етекшиси Вайдат Исмаиловна Янполова МЕЖИТОВ ТИМУР замансыз оьлгени мен байланыста онынъ ата-анасына эм кардаш-туьвганларына каты кайгырувын билдиреди эм бассавлык йорайдылар.	

ТОКТАСТЫРУВШЫЛАР: Дагестан Республикадынъ Халк Ййыны, Правительствосы. Бас редактор КОЖАЕВА Э.Ю.	Газета коьлем коммуникациялар тармагында эм маданият калымжады коршалавда законодательстводы тутувга тергев салув бойынша федераллык службасынынъ ЮФО бойынша регионаллык Управлениесинде регистрацияланган. Регистрациялык номери ПИ №ФС 10-6455 (26 январь 2007 й.) Колязбаларга рецензия берилмейди. Олар кери ызына кайтарылмайдылар. Авторлар ой токтастары редакциядыкы ман келиспеске боладылар. Авторлар язылмалары уьшин яваплылар. ДР-нынъ Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети Баспалавга кол басылуьв заманы - 18 саьат. Баспалавга кол басылган - 17 саьат.	Адрес редакции 368850, Республика Дагестан, Ногайский район, с.Терекли-Мектеб, ул.Карла Маркса, 49 газета «Голос степи». Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru) Телефоны: Главный редактор – 4-67 Общий отдел – 4-71 Индекс – 51365	Газета выходит 52 раза в году. Тираж – 2200. Реклама и объявления публикуются по договорным ценам. Газета отпечатана в типографии ООО "Дом печати" по адресу: 367008, ДР, Махачкала, Акушинский проспект, 20 "А". Юридический адрес типографии: 367000, ДР, Махачкала, ул.Пушкина, 6.
--	---	---	--